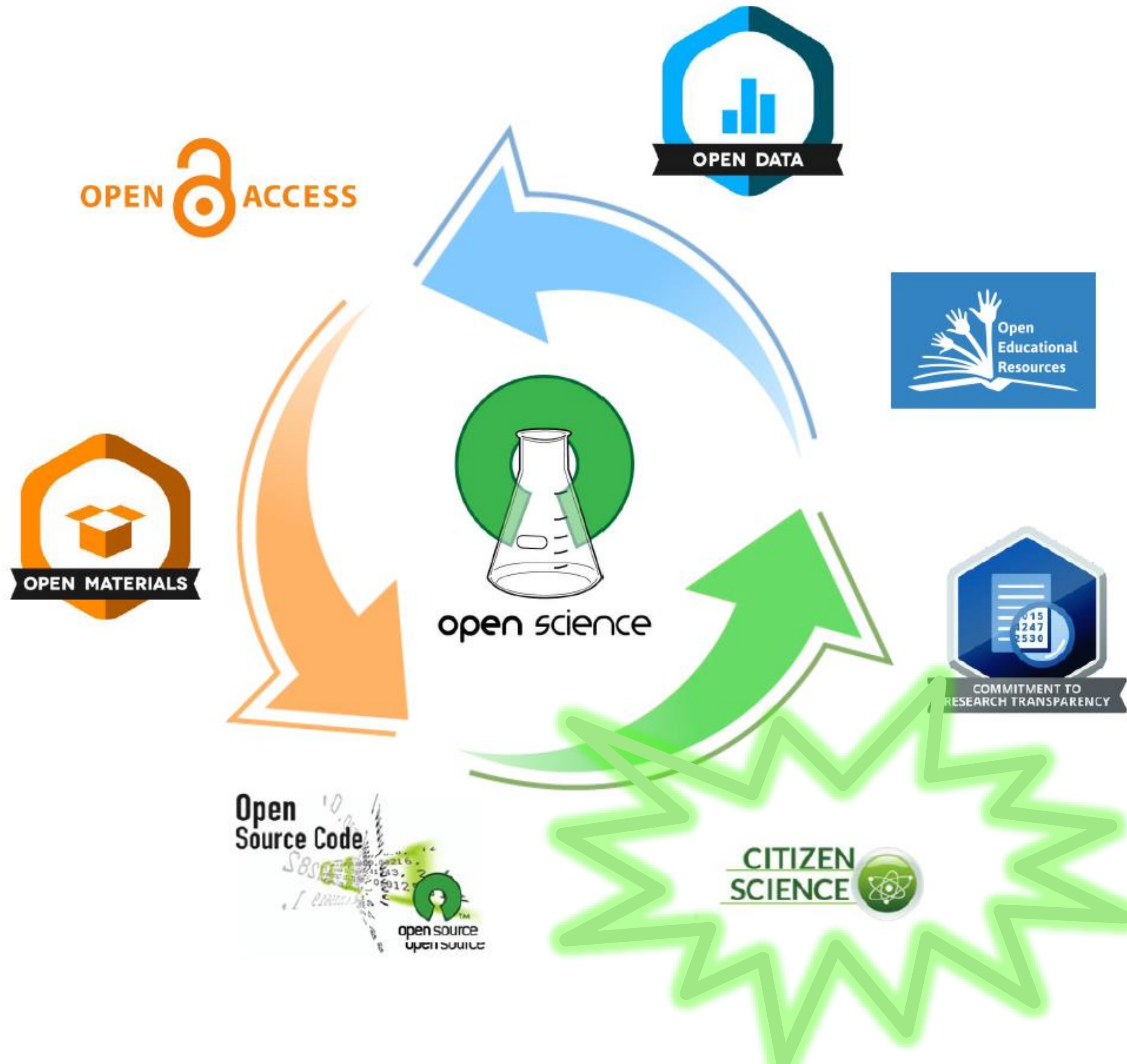

Citizen Science – közösségi tudomány

**Darabosné Maczkó Beáta könyvtárvezető,
MATE Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár)**

Nyílt tudomány
Open science

= közösségi tudomány

Civil tudomány

2014 European Citizen Science Association

10 alapelv <https://www.ecsa.ngo/10-principles/>

- ✓ **A civil (közösségi) tudományos projektek az állampolgárokat cselekvő módon vonják be olyan tudományos tevékenységekbe, amelyekből új tudás vagy tudományos megértés születik.**
- ✓ A projektek valós tudományos eredményt hoznak.
- ✓ A civil kutatás résztvevői a projektek teljes folyamatában részt vállalhatnak
- ✓ ... érdemi visszajelzést kapnak a projektről
- ✓ ... kutatósmódszertani megközelítések sorába illeszkedik
- ✓ ... tudományos projektek résztvevőit köszönetnyilvánítás illeti meg

EU-Citizen.Science

<https://eu-citizen.science/>

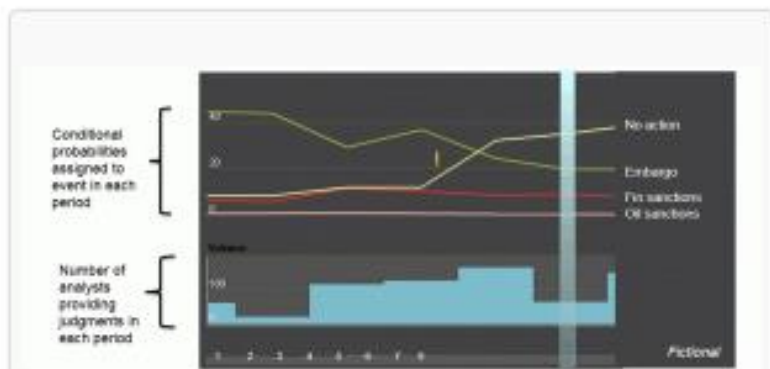
14 európai ország 14 partneréből és 9 harmadik félből álló konzorcium.

egyetemek, nem kormányzati szervezeteket, helyi hatóságokat, közszolgáltató szerveket és múzeumok a tagok

Case Studies

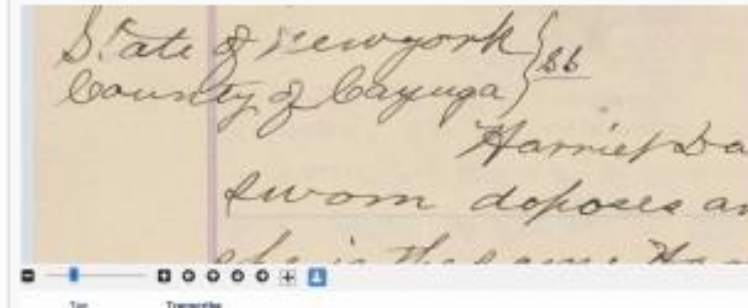
The Aggregative Contingent Estimation Program | Predicting Global Events Through Crowdsourcing

[read more](#)

The Air Sensor Toolbox | Citizen Scientists Measure Air Quality

[read more](#)

Citizen Archivist Dashboard | Improving Access to Historical Records Through Crowdsourcing

[read more](#)

CoCoRaHS - Community Collaborative Rain, Hail and Snow Network | Citizen Scientists Track Precipitation

[read more](#)

Cyclone Center | Crowdsourcing Hurricane Intensity Estimates

[read more](#)

Did You Feel It? | Crowdsourcing Earthquake Maps

[read more](#)

2017 Egyesült Államok

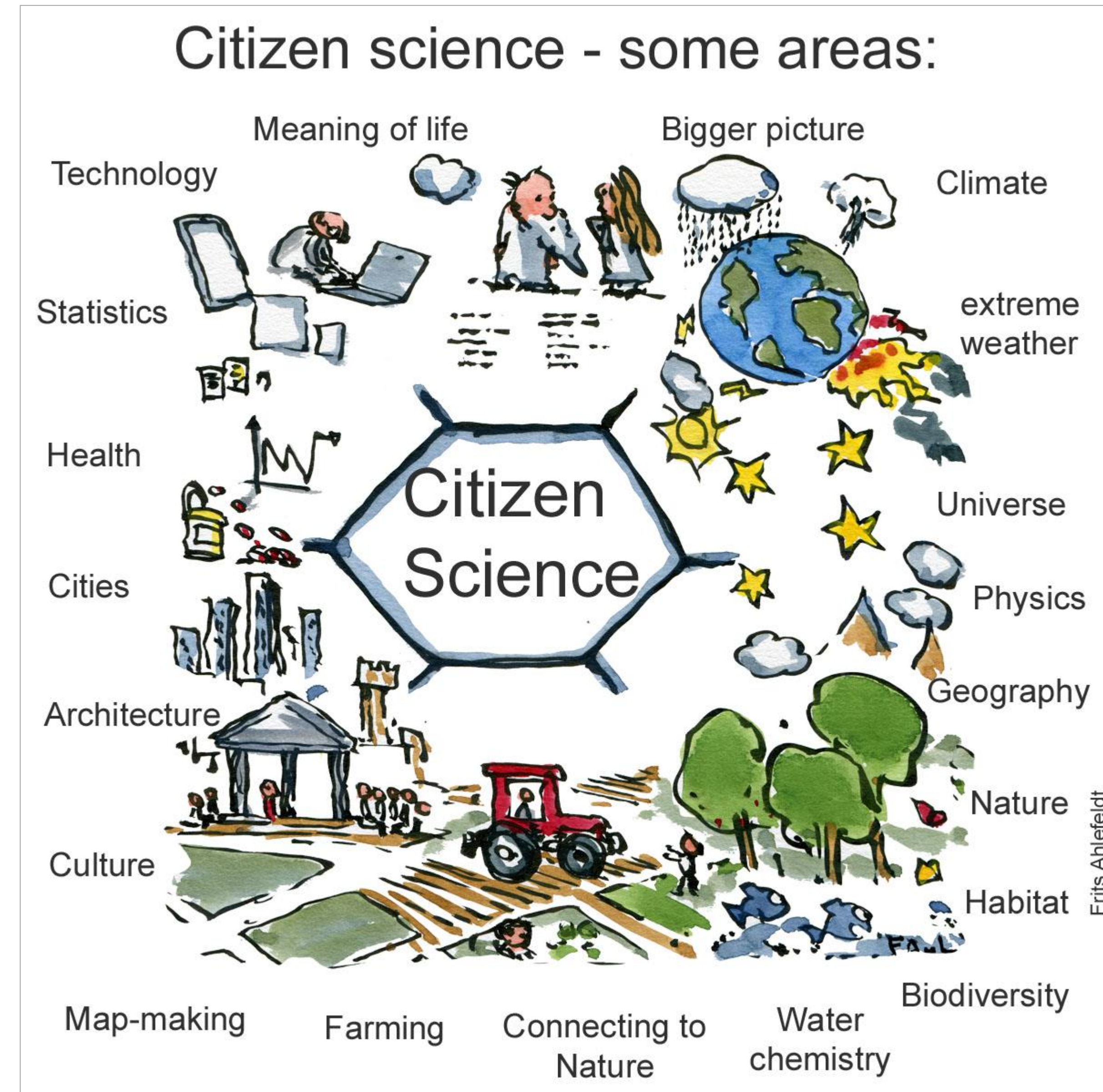
<https://www.citizen science.gov/#>

- ✓ Projekt katalógus – 503 jelenleg futó CS projekt
- ✓ Szövetségi összefogás
- ✓ Eszköztár a projekttervezéshez, -kivitelezéshez

1900. Karácsonyi Madárszámlálás
(Christmas Bird Count)

1881 Heller Ágost fizikus országos felhívása
zivatarészlelésekre

1857-1928 Oxford English Dictionary

MIÉRT JÓ A KUTATÓNAK ?

- ❖ Nagy adatmerítés
- ❖ Gyorsabban elért tudományos eredmény
- ❖ Tudományos disszemináció
- ❖ Adott tudományterület ismertsége nő
- ❖ Tudományos projekt költségvetése kedvezőbb lehet

MIÉRT JÓ AZ ÖNKÉNTESNEK ?

- ❖ Szabadidő értelmes eltöltése
- ❖ Közösségi szerveződés
- ❖ Wellbeing

Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR)

<https://termeszetvedelem.hu/nemzeti-biodiverzitas-monitorozo-rendszer-nbmr/>

VADONLESŐ

önkéntesekkel a természetért

<https://xn--vadonles-8sb.hu/>

Agrárminisztérium, Természetmegőrzési Főosztály

Fehér tündérrózsa
(Nymphaea alba)

Védett, eszmei értéke 5 000,- Ft

témafelelős: Takács András Attila fotós-botanikus

Nagy szarvasbogár
(Lucanus cervus)

Védett, eszmei értéke 10 000,- Ft
témafelelős: Varga Ildikó állatökológus

Közösségi Régészeti Egyesület

<https://www.kozossegiregeszet.hu/index.php>

BOROSTYÁN ÉLŐHELY KUTATÁS

Pilot projekt

Célja a ***Hedera crebrescens***, azaz a Budai borostyán hazai élőhelyének feltérképezése.

A fajt 2017-ben írták le a Növénytani tanszék munkatársai, mint terjedőben lévő liánnövényt.

Hedera crebrescens Bényei–Höhn 2017 sp. nova POWO Holotype Budapest, Gellért hill

- A klímaváltozás nyertese (fagyérzékeny)
- A honos borostyán élőhelyeit is kolonizálja.

KUTATÓK

MATE Hedera crebescens Kutatócsoport

Szakmai vezető: Dr. Höhn Mária egyetemi tanár, MATE Növénytermesztési-tudományok Intézet
Növénytan Tanszék

Szakmai koordinátor: Grónás Virág egyetemi hallgató, MATE kertészmérnök MSc képzés

ÖNKÉNTESEK

Bárki, aki kedvet érez a programhoz 😊

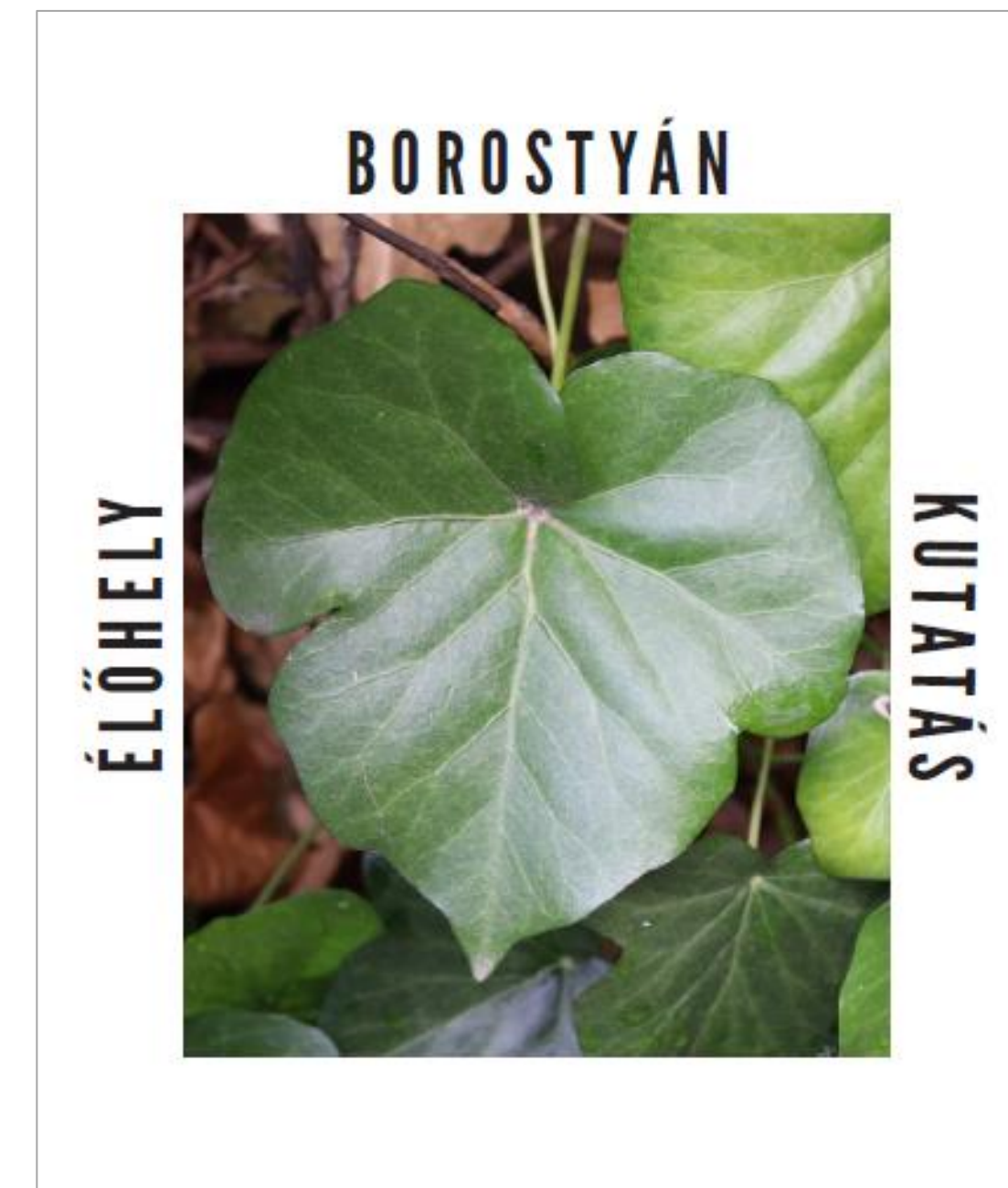

KÖNYVTÁR

MATE Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár

Módszertani koordinátor: Darabosné Maczkó Beáta könyvtárvezető

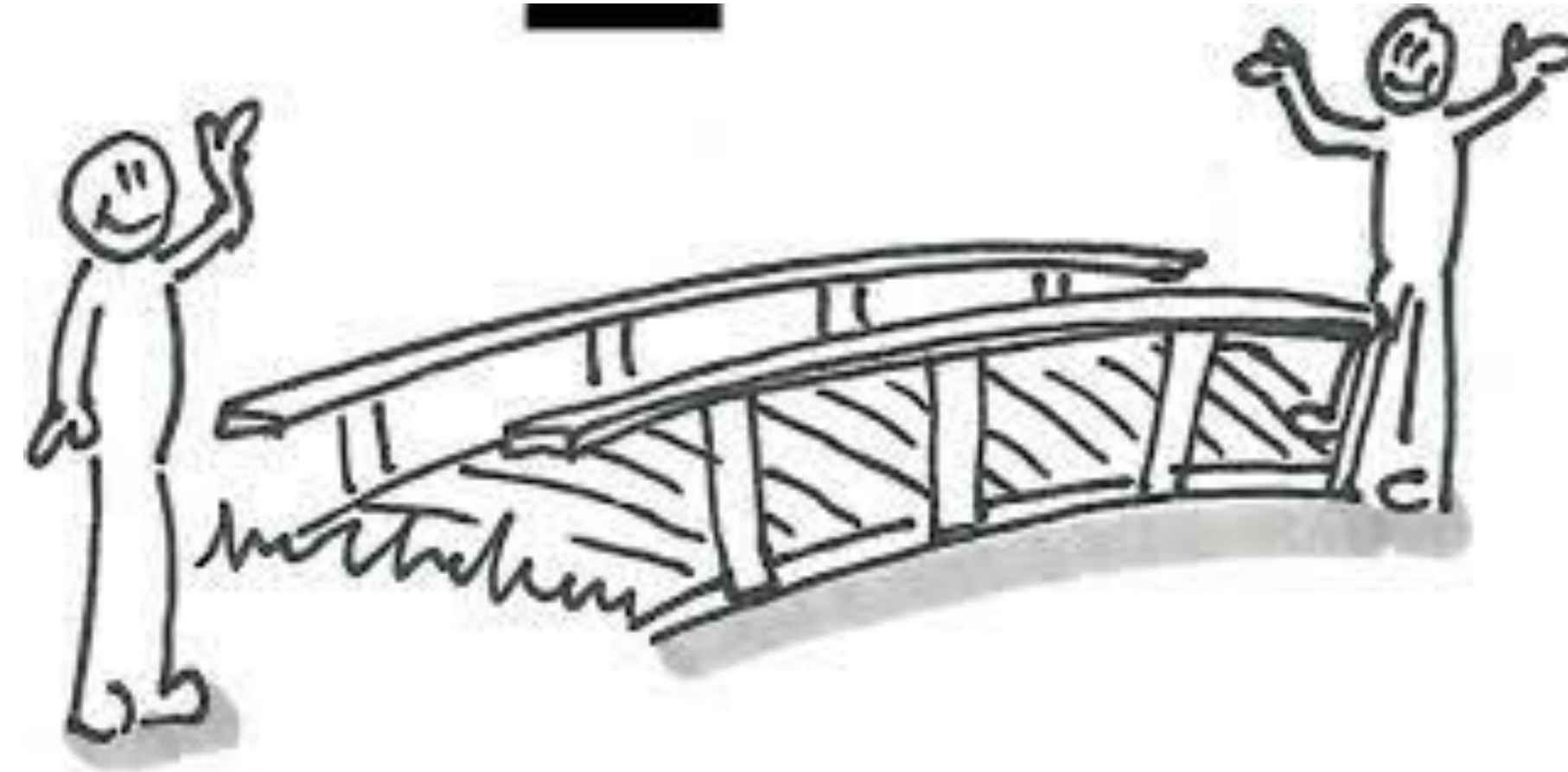
Módszertani támogatás: Kalydy Dóra általános főigazgató-helyettes, MTA KIK

ÖNKÉNTESÉK

- adatgyűjtés
- minta küldés

könyvtár

A könyvtár közvetíthet az önkéntesek és a tudomány emberei között.

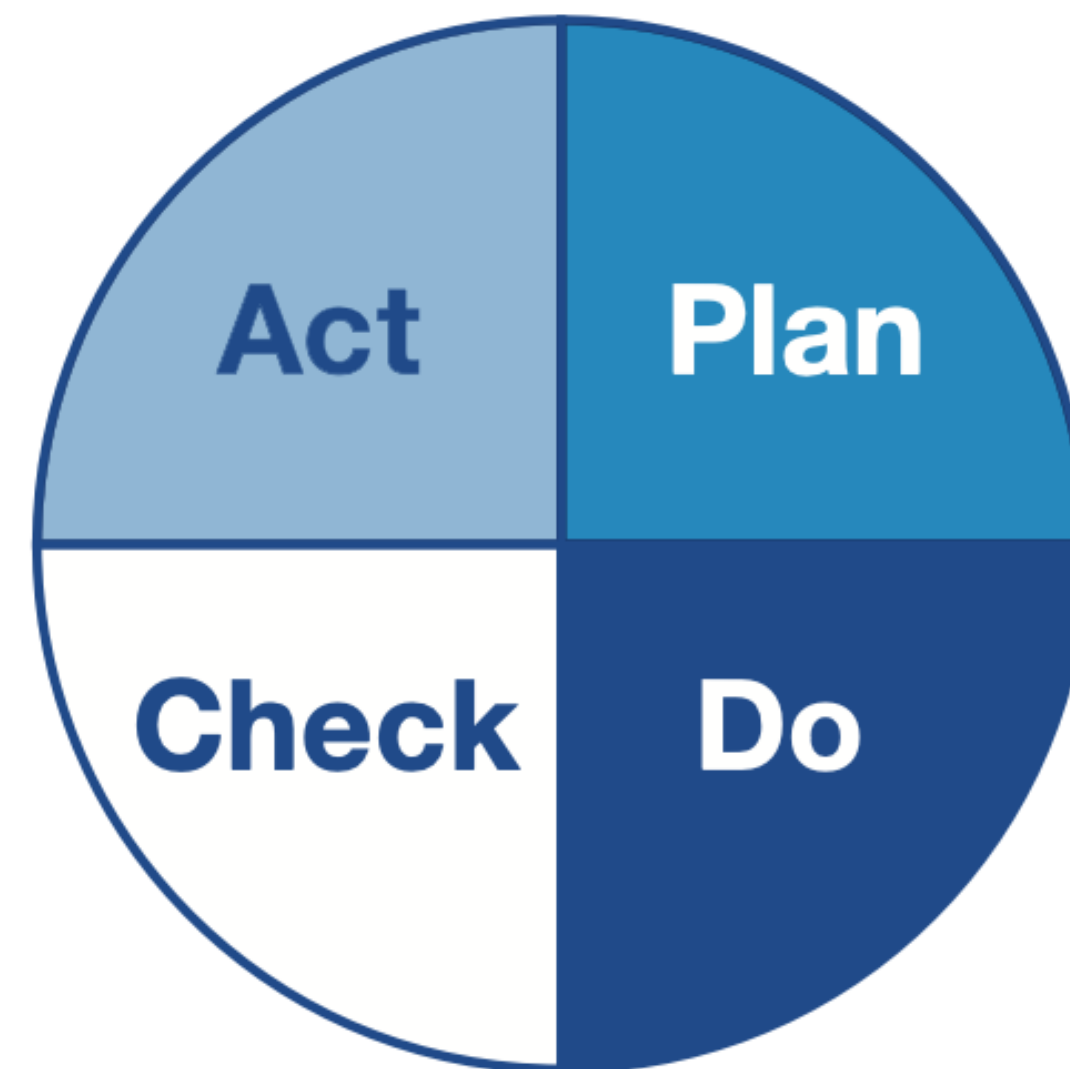
Szerepe lehet:

- Tájékoztatás, betanítás
- Promotálás
- Minták összegyűjtésének helyszíne
- Találkozó pont

KUTATÓK

- a projekt vezetése
- kutatási anyag ellenőrzése
- a kutatási adatok rögzítése és tárolása
- az adatok tudományos felhasználása

A projekt tervezett időszaka a
Hedera crebescens minimum 2
virágzási/termő ciklusa.

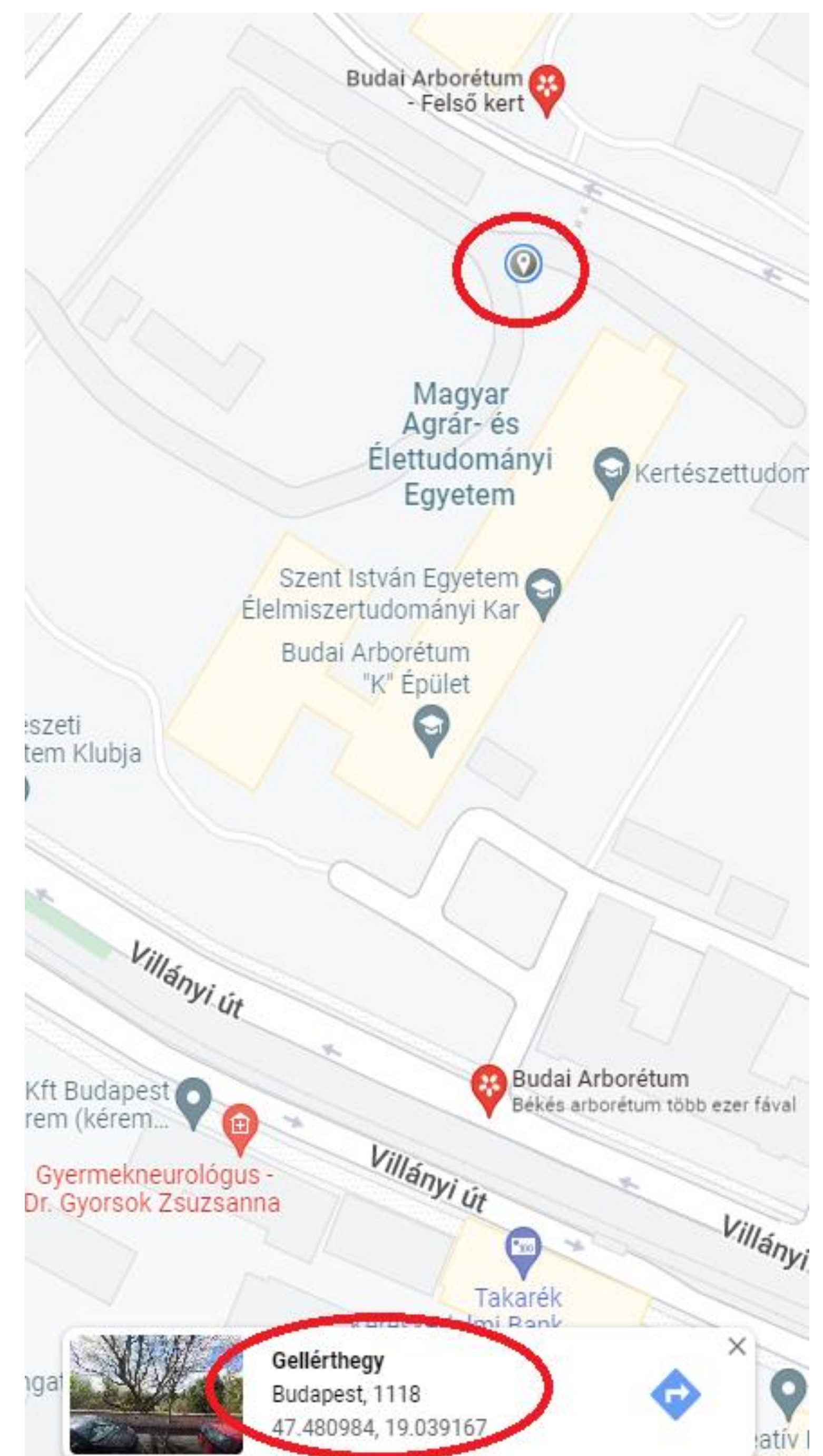

**MIT kérünk az
önkéntesektől?**

**Fotókat és mintákat
helymeghatározással az
ország teljes területéről.**

[47.480984, 19.039060](https://www.google.com/maps/place/47.480984,19.039060)

MIRŐL ismerhető fel a Hedera crebrescens borostyán faj?

- Kupolás középső levélkaréj a vegetatív hajtáson, átfedő levélváll
- Széles levéllemez a generatív (termős) hajtáson

MIRŐL ismerhető fel a Hedera crebrescens borostyán faj?

- terméses ernyő rendszerint 1 db
- tömötten álló álbogyók
- a többi ernyő terméketlenül lehull
- érés ősszel-télen

≡ WIKIPÉDIA
A szabad enciklopédia

≡ Hedera crebescens [bevezető s

Szócikk **Vitalap**

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

A **Hedera crebescens** vagy **budai borostyán** egy Magyar hajlamos borostyánfaj. A vélhetően kertjeinkből kiszabadult bár gyenge fagyérzékenysége miatt nem terjedt mostanáig,

KOMMUNIKÁCIÓS CSATORNÁK

email: borostyan@uni-mate.hu

honlap:

<https://entzkonyvtar.wordpress.com/borostyan-elohely-kutatas-projekt/>

közösségi média: [Borostyán élőhely kutatás projekt – Facebook](#)

Wikipedia:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Hedera_crebescens

cím: Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár
1518 Budapest, Pf. 53.

Borostyán élőhely kutatás projekt
106 kedvelés • 123 követő

Létrehozás avattal
Borítókép szerkesztése

Kiemelés Kezelés
Módosítás

NYOMTATOTT: leporelló, molinó, plakát, roll up, könyvjelző, matrica

SZEMÉLYES kommunikáció

- **Egyetemi keretek:**
 - egyetemi előadás
 - hallgatói specializáció választás
 - X. Magyar Tájökológiai Konferencia

- Szakmai és civil egyesületek fórumok pl.
 - MKE 53. vándorgyűlés
 - Csapody Vera Növénybarát Kör
 - Citizen science in the library konferencia – Országos Széchényi Könyvtár
 - SEEN HUNGARY 2024 – CS Conference and workshop
 - XIV. Aktuális Flóra- és Vegetációkutatók a Kárpát-medencében nemzetközi konferencia

SZEMÉLYES kommunikáció

PILOT PROJEKT

CS lehetőségek:

- ❖ könyvtár közvetítő szerepe a tudomány és a társadalom között
- ❖ magyar könyvtári hálózat bevonásának lehetősége
- ❖ szemlélet formálás
- ❖ Open science; citizen science – közösségi tudomány elveinek népszerűsítése

The SDU Citizen Science
Knowledge Center
The University Library of Southern
Denmark

2016

+35 projekt

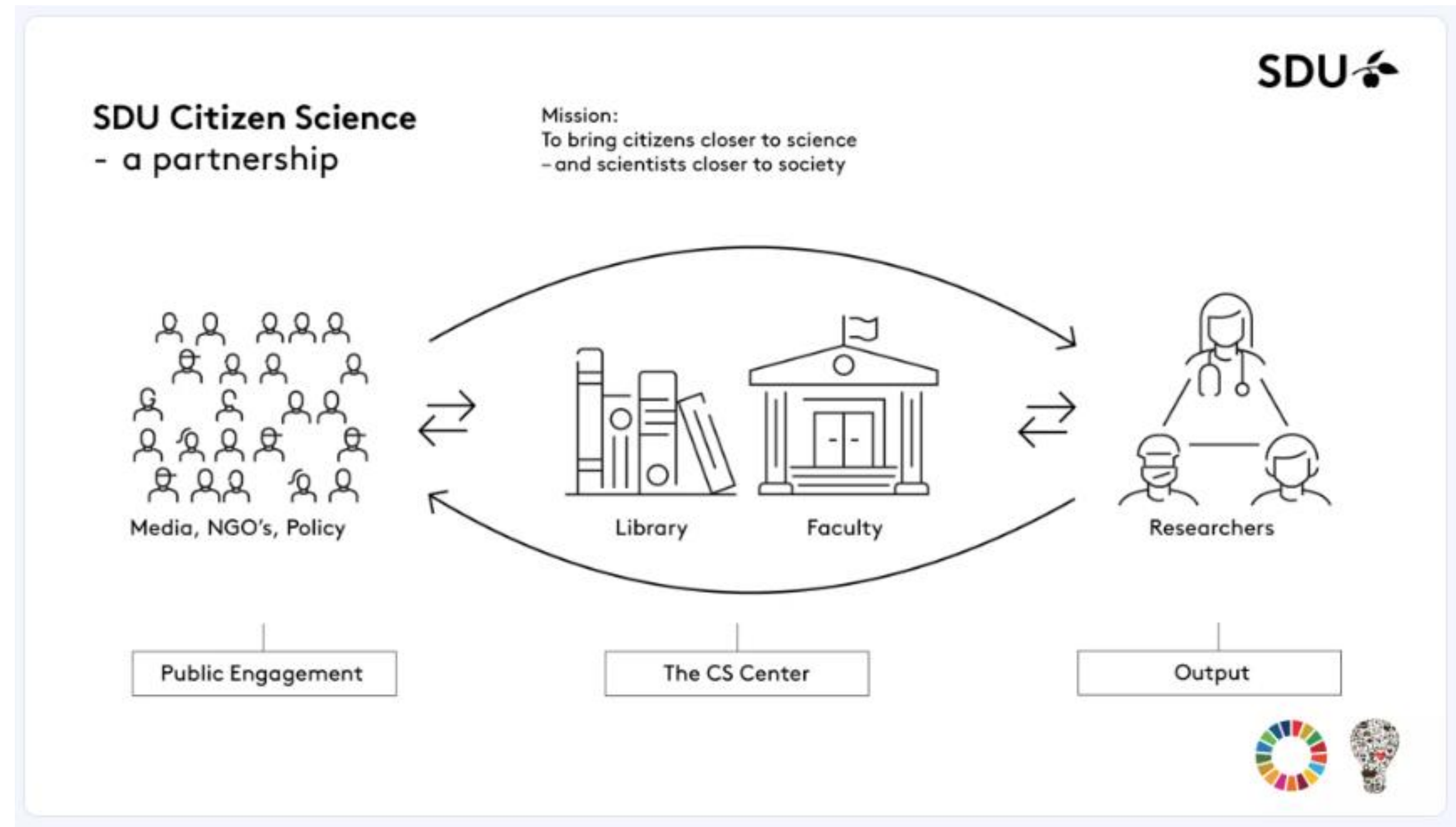
2020, mozgáskultúra népszerűsítése SDU campuson, egészségügyi monitorozás

The SDU Citizen Science Knowledge Center

Egy lehetséges út...

<https://eu-citizen.science/>

Köszönöm a figyelmet!

Felhasznált irodalom:

Gaálné Kalydy, Dóra (2021) *A közösségi tudomány*. In: Open Science : Nyílt tudomány magyar szemmel. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának közleményei = Publicationes Bibliothecae Academiae Scientiarum Hungaricae (45/120). Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ, Budapest, pp. 85-125. ISBN 978-963-7451-73-7

<https://doi.org/10.36820/MTAKIK.KOZL.2021.OpenS>

UKSG 2023 - Libraries as hubs for innovation and co-creation May 3, 2023

Thomas Kaarsted - University Library of Southern Denmark, Anne Kathrine Overgaard - University Library of Southern Denmark, Kirsty Wallis – UCL

Kaarsted, T., Blake, O., Nielsen, K., Alving, B., Rasmussen, L., Overgaard, A. and Hansen, S. (2023) How European Research Libraries Can Support Citizen-Enhanced Open Science. Open Information Science, Vol. 7 (Issue 1), pp. 20220146. <https://doi.org/10.1515/opis-2022-0146>

Hodgkinson, I. R., Mousavi, S. and Hughes, P. (2021) 'New development: Citizen science—discovering (new) solutions to wicked problems', *Public Money & Management*, 42(2), pp. 133–136. <https://doi.org/10.1080/09540962.2021.1967630>

